

Bekymringspunkter om sikring og videreudvikling af Synscenter Refsnæs som Danmarks eneste "Højt specialiseret landsdækkende tilbud på børnesynsområdet"

Udgangspunktet for vores henvendelse og ønske om foretræde for Social- og Psykiatriudvalget er vores årelange bekymring for yderligere afspecialisering af den landsdækkende funktion som Synscenter Refsnæs varetager på børne- og ungeområdet, herunder undervisning i punktskrift og synsfaglig rådgivning. Vi er bekymrede for, hvordan strukturen og understøttelsen af den landsdækkende funktion vil kunne fungere i Sundhedsrådet for Vestsjælland. Vi er nervøse for, hvordan det landsdækkende tilbud forankres i det kommende nordvestlige Sundhedsråd og ikke mindst, hvordan incitamentet for at gøre brug af Synscenter Refsnæs' tilbud sikres på tværs af de 17 sundhedsråd.

Der er ganske få blinde og svagsynede børn (maks. 33% af et normalsyn) i Danmark. I 2024 var der 1.847 børn i alderen 0 til 17 år registret i Synsregistret. Heraf har 735 børn alene et synshandicap og 72 børn er helt blinde. Fælles for børnene og deres familier er, at de har brug for en højt specialiseret synsfaglig indsats og viden for at kunne tage del i et dagtilbud, gennemføre grundskole, ungdomsuddannelse og være rustet til at gå videre i voksenlivet. Synscenter Refsnæs rådgiver og vejleder forældre, pædagoger og undervisere, så voksne omkring det synshandicappede barn har de bedste forudsætninger for at understøtte barnets udvikling.

Synscenter Refsnæs er, som ovenstående indikerer, ikke et sundhedstilbud, men har i stedet en specialfunktion på, dels det specialiserede socialområde og dels undervisningsområdet. Derfor mener vi, at der er behov for en central forankring direkte under Regionsrådet i den kommende Region Østdanmark, hvor der er tilstrækkelig med viden om og beslutningskompetence til at drive et nationalt tilbud på det specialiserede socialområde.

Synscenter Refsnæs er organiseret med den nuværende Region Sjælland som driftsherre. Synscenter Refsnæs har VISO-KaS-kontrakt med Social- og Boligstyrelsen om national specialrådgivning, materialeproduktion- og formidling. Dertil kommer kontrakter med kommunerne i forhold til salg af takstpladser på skole-, uddannelses- og botilbud samt rådgivning og vejledning for kommuner på Sjælland og øerne.

Stop for afspecialisering er et fælles ansvar

Vores frygt for yderligere afspecialisering, i fald Synscenter Refsnæs placeres i et sundhedsråd, er ikke grebet ud af det blå.

Undersøgelser fra bl.a. VIVE og registerdata fra Danmarks Statistik viser, at andelen af blinde og stærkt svagsynede voksne i alderen 30 til 35 år med en kompetencegivende uddannelse er faldet drastisk det senest årti. Kun 38 % af Dansk Blindesamfunds medlemmer i dén aldersgruppe har en kompetencegivende uddannelse, hvilket er et fald på 14 procentpoint siden 2009. For personer uden handicap er der for samme aldersgruppe sket en stigning fra 86,4 % til 90,4%.

Efter Dansk Blindesamfunds opfattelse er der behov for væsentligt øget inddragelse af synsfaglig kompetence og mindre tilfældighed i habiliteringen af børn og unge med et alvorligt synshandicap. At der er brug for handling, kan dels underbygges med registerdata og dels med nyere undersøgelser, herunder Vives undersøgelser af blinde og stærkt svagsynedes levevilkår fra hhv. 2017 og 2018 samt Stars evaluering af den personlige assistance til handicappede i erhverv fra december 2019. Registerdataundersøgelser i 2014-2017 viser desuden, at ca. hver anden af vores medlemmer i alderen 18 til 40 % har en folkeskoleeksamen som højeste gennemførte uddannelse. Det er helt afgørende for det enkelte barn, at den børne-synsfaglige viden, som alene findes på Synscenter Refsnæs inddrages og følges af hjemkommunen, når barnet begynder sit uddannelsesniveau i grundskolen og videre på en ungdomsuddannelse.

Hvis ikke Synscenter Refsnæs har et direkte regionalt ophæng med indgående kendskab til landsdækkende samarbejder, vil ovenstående tal stige markant i de kommende år. Der er behov for en styrket højt specialiseret indsats over for blinde og svagsynede børn og unge, og her vil en regional forankring i Region Østdanmarks forretningsudvalg gøre en markant forskel. Det vil styrke det synsfaglige miljø på Synscenter Refsnæs med en endnu tungere driftsherre, som kan indgå aftaler med de øvrige regioner og kommuner, ligesom gennemstrømningen til tilbuddene vil blive større som følge af regionssammenlægningen. Kompetencer og ekspertise kan ikke udbygges og tilbud kan ikke fastholdes på et bæredygtigt niveau, hvis disse kun efterspørges sporadisk og primært finansieres via efterspørgslen. Det kan blive konsekvensen, hvis et sundhedsråd overtager det overordnede ansvar for Synscenter Refsnæs.